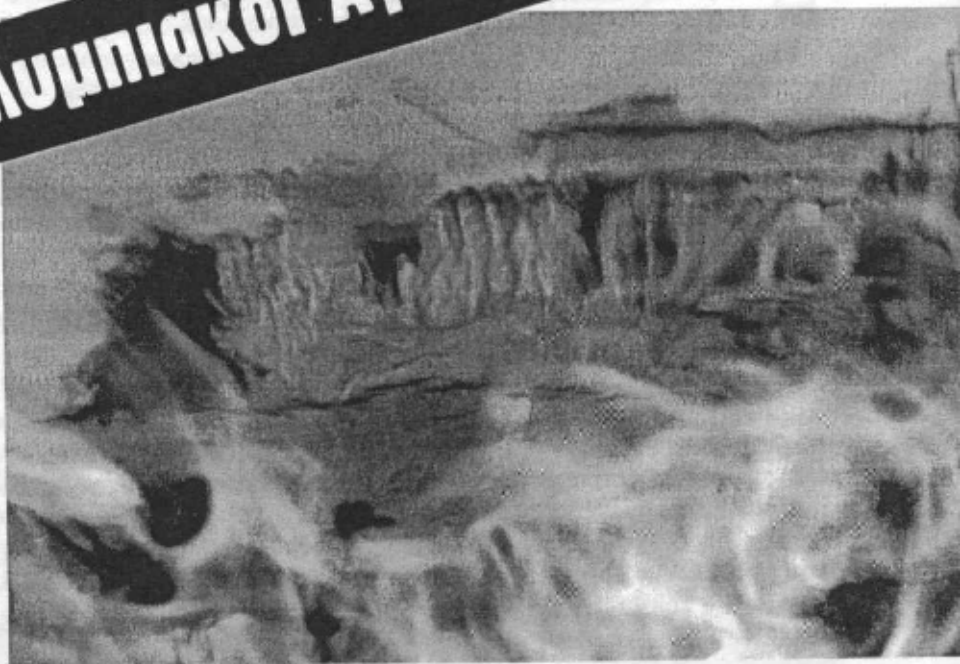

Ολυμπιακοί Αγώνες:

Για ποια ιδέα ρε γαμώτο;

αυτόνομο στέκι

ΓΕΝΙΚΑ...

Ακούγοντας κανείς το λόγο όχι μόνο των «ηρόσχαρων» διαφημιστών των αγώνων (υπουργούς Πολιτισμού, Αγγελουπούλου και τους περί αυτήν), αλλά κυρίως των νεοφιλελεύθερων στελεχών ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, προσέχει πως η έννοια του οικονομικού οφέλους είναι αυτή που συνοδεύει συχνότερα τις αναφορές τους στους ολυμπιακούς. Δεν χρειάζεται βέβαια να ζητήσει κανείς και τη γνώμη των κατασκευαστικών εταιρειών και των εμπλεκόμενων διαχειριστών του «2004», καθώς τα κέρδη τους (βλέπε κόστος) έχουν εκτιναχθεί πια σε δυσθεώρητα ύψη. Η διοργάνωση των ολυμπιακών αγώνων είναι μια τεράστια επιχείρηση και σαν τέτοια χρειάζεται πελάτες,

που θα πληρώνουν για το κόστος και θα καταναλώνουν θέαμα, το οποίο περιέχει ως γνωστόν πολλά «θρεπτικά στοιχεία», όπως την υπακοή και την αναντίρρηση αποδοχή, που «μεγαλώνουν γερά παιδιά».

Για να επιτευχθεί η αποδοχή των αγώνων και η υποστήριξή τους από τον κόσμο σε Ελλάδα και εξωτερικό, έχει προπαγανδιστεί, εξαντλητικά θα λέγαμε, η «ιδεολογία του ολυμπισμού». Στην πραγματικότητα πρόκειται για ένα ιδεολογικό φορτίο το οποίο είναι, όπως οφείλει, πολύπλευρο και πολύχρωμο, με στοιχεία συχνά αντικρουόμενα που στοχεύουν στην εσωτερική και τουριστική κατανάλωση. Έτσι μας μιλούν για το ελληνικής προέλευσης «ολυμπιακό ιδεώδες» (άμιλλα, εκειχειρία, πολιτισμός) και προσπαθούν να πείσουν

για τη «διαχρονικότητά» του, στοχεύοντας στο εθνικό φαντασιακό, το κάπως ξεχασμένο στο δρόμο για τη σύγκλιση. Μιλούν ξεδιάντροπα για «χρέος των Ελλήνων προς την Ιστορία και τον κόσμο», λες και η ελληνική κοινωνία έχει πια εμπεδώσει σε τέτοιο βαθμό τις έννοιες δημοκρατία και εκκευρία που μπορεί να κάνει και εξαγωγή. Συνάμα τονίζουν ότι είναι εθνική υποχρέωση των Ελλήνων να «φτιάξουν κάτι καλό», ερχόμενοι επιτέλους στο παρόν και το διά τούτα, τη στρατολόγηση μερικών και την αποδοχή των πολλών. Από την άλλη, η παραγωγή θεάματος συνεχίζεται για τα εκτός των συνόρων βλέμματα. Εδώ η προπαγάνδα των ολυμπιακών έχει τη μορφή τουριστικής καμπάνιας με στόχο να τους ανάγει σε πανανθρώπινη αξία, σπρώχνοντας κάτω από το χαλί το «ιερό χρέος» και οποιονδήποτε ενοχλητικό για την περίπτωση εθνικισμό. Οι αγώνες παρουσιάζονται ως κομμάτι της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και οι αξίες της άμιλλας και της εκκευρίας «κάτι που αφορά όλους». Η άμιλλα που είναι τόσο άγνωστη στους σύγχρονους αγριότοπους της επαγγελματικής επιτυχίας, όσο και στα αρσενικά ή θηλυκά ανδροειδή του πρωταθλητισμού. Όσο για την εκκευρία, μόνο σαν κακόγουστο αστείο θα μπορούσε να ακουστεί στις μονάδες στο Ιράκ, στα παιδιά στην Παλαιστίνη, στους πεινασμένους της Αργεντινής και σε χίλια άλλα μέρη. Όμορφες λέξεις, απλοϊκά μηνύματα που χαϊ-

δεύουν αυτιά και καθισυχάζουν συνειδήσεις. Οι άνθρωποι με τα κουστούμια και τα ταγιέρ τα βγάζουν και φορούν χλαμύδες. Διατηρώντας το μακιγιάζ και τους χαρτοφύλακές τους, μας καλούν σε μια αναπαράσταση του όποιου πνεύματος με χολιγουντιανή πιστότητα. Δεν λένε τίποτα για το λογαριασμό, τον έχουμε ήδη πληρώσει.

Πέρα από τα παραπάνω «παραδοσιακά» ιδεολογήματα, οι διαφημιστές των αγώνων έχουν επενδύσει πολλά στην προβολή τους ως «συμμετοχικής δραστηριότητας», τονίζοντας τη σημασία της ίδιας της συμμετοχής σαν κάτι που ενισχύει τις ανθρώπινες σχέσεις. Το τελευταίο μετουσιώνεται στις εκκλήσεις για εθελοντές, αλλά και στο «όλοι να κάνουμε κάτι», έστω κι αν αυτά είναι να αγοράσουμε εισιτήρια. Το πνεύμα αυτού του εθελοντισμού έχει και άμεση συγγένεια με την πρόσφατα εισηγμένη από το ΠΑΣΟΚ «συμμετοχική δημοκρατία», όπου κάποιοι υποδεικνύουν το σωστό και ο λαός έχει την ευχαρίστηση να το επιλέξει. Έτσι λοιπόν, σε μια κοινωνία στόμων που έχουν ξεχάσει να συνεργάζονται, να συνδικαλίζονται, να συμβιώνουν και να αντιστέκονται συλλογικά, έρχονται να επανακαλύψουν ένα «αίσθημα συλλογικότητας». Αρκετά έξυπνο πρέπει να παραδεχτούμε. Η συλλογικότητα όμως που επιδιώκουν είναι κατευθυνόμενη να εξυηρηθεί το συγκεκριμένο στόχο τους, έρχεται στο κοινωνικό σύνολο από τα πάνω για να οναπληρώσει θεαματικά μια

πραγματική απώλεια. Στην έρημο του ατομικισμού δεν είναι παρά αντικατοπτρισμός. Στην πραγματικότητα αυτό που επιδιώκεται είναι η συννενοχή. Οι ολυμπιακοί μάντζερ σχεδιάζουν, οργανώνουν, μοιράζουν μεταξύ τους την πίτα και προτείνουν τη συμμετοχή αναζητώντας ανάμεσά μας το άλλοθί τους.

Όλα τα παραπάνω δεν προβάλλονται ασυνόδευτα από την υπόσχεση μιας μεγάλης γιορτής. Το υπερθέαμα που ετοιμάζουν και η κοσμοπολίτικη ατμόσφαιρα που διαφημίζουν δεν ταιριάζουν ίσως με τις αρχαίες αξίες, παρ' όλα αυτά όμως χρησιμοποιούνται ως περιτύλιγμα για την εθνική υπερηφάνεια, για τις ιερότητες που ευαγγελίζονται κ.λπ. Όλα αυτά μαζί, σε ελκυστική συσκευασία δώρου. Το θέαμα αυτοαναπαράγεται και γίνεται ευρέως αποδεκτό. Όπως σε κάθε γιορτή του καπιταλισμού (καλλιστεία ή βραβεία «τέχνης»), το άρρητο αλλά σαφές μήνυμα είναι ότι το βάθος είναι η επιφάνεια. Στις ολυμπιακές αρένες καταβροχθίζονται συνειδήσεις.

Είναι λοιπόν αδύνατο να σκεφτούμε τους ολυμπιακούς αγώνες, ή και τον αθλητισμό γενικότερα όπως λειτουργεί σήμερα, ξεχωριστά από όλους τους τομείς της ζωής στο καπιταλιστικό σύστημα. Δεν είναι κάποιος αμόλυντος φορέας «παραδοσιακών αξιών», κάποιος επιθυμητός αναχρονισμός ή έστω κάποιο ευχάριστο διάλειμμα. Ο αθλητισμός, ακόμα και ο ερασιτεχνικός, είναι μια διεργασία αναπαραγωγής των κυρίαρχων σχέ-

σεων, κι αυτό γίνεται αμέσως φανερό αν σκεφτούμε τα δισεκατομμύρια που δαπανώνται για να γίνουν οι αγώνες μια διαρκής διαφήμιση πολυεθνικών, τον αθλητή-επάγγελμα, τη λυσά για σπάσιμο των ρεκόρ και ατομική επιτυχία-προβολή, το ντοπάρισμα (που είναι πιο κάτι σαν κοινό μυστικό), αλλά και γενικότερα, τη στρατιωτική πειθαρχία της προπόνησης και την ατομική ανταμοιβή που προωθεί την αντιπαλότητα καθώς «ο νικητής τα παίρνει όλα». Οι συμπεριφορές και οι καταστάσεις που βαφτίζονται γλυκανάλατα ως υπερηφάνεια, ευγενής άμιλλα, συμμετοχή και θέλοντας και μη εμπεδώνονται από τους θεατές-πολίτες δεν είναι άλλες από τον εθνικισμό-διαχωρισμό, ανταγωνισμό ακόμα και αθέμιτο και την αποδοχή του ως πραγματικότητας, υπακοή σε ανώτερη αρχή και συσσωμάτωση στο πλαίσιο του «γενικώς παραδεκτού».

Μια περίληψη των μαθημάτων αυτών ακολουθεί.

ΙΔΕΟΛΟΓΗΜΑ ΤΟΥ ΕΒΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

Εβελοντής: αυτός που προσφέρεται να πράξει κάτι με τη θέλησή του, χωρίς υποχρέωση από το νόμο, χωρίς πίεση και χωρίς να υπολογίζει σε αμοιβή.

Είναι γνωστό ότι η εβελούσια προσφορά είναι συνδεδεμένη με την αυτοοργάνωση και την αυτοδιεύθυνση κοινωνικών ομάδων ή στόμων, όπου ο καθένας συνεισέφερε ανι-

διατελώς προς όφελος μιας συλλογικότητας, ενός υποσυνόλου της κοινωνίας ή ακόμη και σε ολόκληρη την κοινωνία (αναρχικές-αυτοοργανωμένες συλλογικότητες, γειτονιές, κολεκτιβοποίηση, ζαπατίστας κ.ά.). Τα τελευταία χρόνια ο εθελοντισμός καλλιεργείται και προωθείται από το ίδιο το κράτος. Οι εθελοντές αυτού του τύπου όμως θυμίζουν περισσότερο τάγματα εργασίας στην υπηρεσία του κράτους και των αναδόχων εταιρειών. Έτσι, κάτι που θα έπρεπε να είναι σημείο αναφοράς της χειραφέτησης της κοινωνίας μετατρέπεται σε εργαλείο χειραγώγησής της από την κυρίαρχία.

Ο εθελοντισμός που σερβίρεται λοιπόν από τη διοργάνωση των ολυμπιακών αγώνων είναι θεσμοποιημένος, με αρχή και τέλος και με όρια που καθορίζονται από το κράτος. Εξυπηρετεί τους σκοπούς των αφεντικών, κατευνάζει τις συνειδήσεις της κοινωνίας, ενώ παράλληλα καλλιεργεί τη συνενοχή του κόσμου με μηχανισμούς χειραγώγησης που αποσκοπούν στη δημιουργία πελατειακών. Η κοινωνία αναγκάζεται να επιλέξει «εθελοντικά» τη συμμετοχή της στην ολυμπιακή γιορτή με την εκβιαστική «μεγάλη ιδέα». Διαφορετικά, όσοι αντιτίθενται χαρακτηρίζονται αντικοινωνικοί, περιθωριακοί, ύποπτοι, τρομοκράτες(!). Βέβαια, μπορεί αυτός ο «ολυμπιακός εθελοντισμός» να έχει στενό και ευκαιριακό πεδίο εφαρμογής, όμως λειάίνει το δρόμο για την αποδοχή γενικότερων μορφών «εθελοντισμού» από

την εδώ κοινωνία.

Γενικά, ο εθελοντισμός αποτελεί υποκατάστατο της δραστηριότητας του κράτους στο πεδίο της «κοινωνικής πολιτικής» και εν προκειμένω στην οργάνωση και ολοκλήρωση των ολυμπιακών αγώνων. Επί της ουσίας, ο εθελοντισμός εξυπηρετεί την αποδυνάμωση της μαζικής πολιτικής δράσης, επιφέρει αδράνεια, σταματά την αντίσταση των πολιτών, εμφανίζοντας τους ολυμπιακούς αγώνες ως «μια δοκιμασία για όλη την κοινωνία» και όχι για τα ίδια τα στελέχη του κρατικού μηχανισμού. Ο σκοπός είναι ο κόσμος να μετέχει, να συνδράμει και να σποτελεί τμήμα της διοργάνωσης, οπότε η αντίσταση δεν έχει αντίπαλο με άλλο πρόσωπο, εκτός από τους ίδιους τους πολίτες! Η καμπάνια των ολυμπιακών αγώνων αναφέρει χαρακτηριστικά: «Θέλουμε από τον κόσμο να μετέχει, να απολαύσει και (κυρίως) να συνδιαμορφώσει τη φυσιογνωμία και την ατμόσφαιρα των Ολυμπιακών Αγώνων». Η συνεισφορά αυτή των

«απλών ανθρώπων» στο μεγάλο «ταίρκο» των ολυμπιακών αγώνων ενορχηστρώνεται από το ίδιο το κράτος και χρησιμοποιείται από τον ιδιωτικό τομέα (πολυεθνικές εταιρείες και επιχειρήσεις).

Εν κατακλείδι, το ιδεολόγημα του εθελοντισμού είναι ένας μηχανισμός κοινωνικού ελέγχου. Αποτελεί προπέτοσμα καπνού για την αληθινή σχέση του κράτους με τα αφεντικά, κουκουλώνει τις υπαρκτές κοινωνικές αντιθέσεις κάτω από την αφίσα ενός, κατ' επίφραση μόνο, «κοινού σκοπού» και υποκαθιστά την ανάγκη για κοινωνική και ατομική πρωτοβουλία των πολιτών με κάτι που θυμίζει κοινωνικό αυτισμό.

ΤΕΛΕΤΗ

Σε όλη την ιστορία των νέων ολυμπιακών αγώνων, οι τελετές έναρξης και λήξης συμπύκνωναν, και αντικατόπτριζαν, με το χαρακτήρα και τη μορφή που έπαιρναν κάθε φορά, τα εξής χαρακτηριστικά και ζητούμενα:

> Το συνδυασμό: α) της ανάδειξης της καθεστηκυίας φιλοσοφίας-ιδεολογίας στην ιστορία και στον πολιτισμό β) του εθνικού ιδεώδους το οποίο διέπει το κράτος και τις αρχές του (Ολυμπιακοί 1896 η προβολή της μεγάλης ιδέας, «η μικρή Ελλάδα στο γκρουπ των ισχυρών» σήμερα) γ) του παγκόσμιο διαπολιτισμικού νοήματος των αγώνων, φιλοτραρισμένου μέσα από τα εκάστοτε διεθνή ζητούμενα και επιδιώξεις

των κυρίαρχων δυνάμεων και τάσεων παγκόσμια.

> Την πολιτιστική επένδυση όλων των προηγούμενων, με την τουτόχρονη προβολή της πρωτοκαθεδρίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και των αρετών της οικοδόσποινας χώρας («ο πολιτισμός των πολιτισμών»), πάντα όμως υπό το πρίσμα της κυρίαρχης παγκόσμιας αισθητικής και λειτουργίας της εμπορευματικής μαζικής κουλτούρας. Η μορφή των τελετών υπόκειται σε αυτούς τους κανόνες (εθνικό κιτς σε συνδυασμό με το επιφανειακό ανακάτεμα πολυπολιτισμικών multi culti στοιχείων). Εντυπωσιακά γλαφυρή η παρουσία του Ηρακλή με τα εξημερωμένα λιονταράκια και τους ακροβάτες του τσίρκου της Μόσχας, οι χιτώνες μαζί με τα σιγκούνια στην τελετή του Καλλιμάργου και όλα αυτά επενδυμένα με τη μουσική του Παπαθανασίου σε θριαμβικές παραστάσεις της πολιτιστικής ολυμπιάδας.

> Την επιδίωξη της «πανηγυρικής» αφομοίωσης και αποδοχής όλων των παραπάνω από τους κατοίκους

της κάθε χώρας, μέσα από τη «χαρά» της στημένης συμμετοχής σε τέτοιες γιορτές και το γαργάλημα έτσι της εθνικής «μοναδικότητας» και υπερηφάνειας. Καθώς και τη συμμετοχή και εμπλοκή όλων στο θέαμα, στο εμπορικό αλισβερίσι των σπονσάδων, και τη στήριξη όλων των αποφάσεων που παίρνονται ερήμην των κατοίκων με την πρόφαση της εθνικής προβολής και ιστορικής αναγκαιότητας.

Ένα ειδικό ιστορικό και συμβολικό βάρος, στη διαδικασία των ολυμπιακών αγώνων, έχει η τελετή αφής της φλόγας. Ιστορικό, γιατί η πρόταση και υλοποίηση της πρώτης λαμπαδηδρομίας που ορίστηκε να ξεκινάει από την Ολυμπία οφείλεται στο ναζιστή υπουργό προπαγάνδας Γκέμπελς. Η ιδέα ήταν του μέλους της γερμανικής ναζιστικής ολυμπιακής επιτροπής Καρλ Ντιμ και ξεκίνησε από τους Ολυμπιακούς του Βερολίνου το 1936. Η τελετή αφής λοιπόν δεν έχει να κάνει με την «αρχαία κληρονομιά». Σε συμβολικό επίπεδο είναι ήδη πασίγνωστη η προσκόλληση των ναζιστών στις λαμπαδηδρομίες και τους πυρσούς. Ο πυρσός ως αναζωογονητική δύναμη που μεταλαμπαδεύεται σε όλο τον κόσμο από τα χέρια των Αρίων αλλά και ως καταστροφικό όπλο ενάντια στους «κατώτερους λαούς» και τους εχθρούς του Γ' Ράιχ.

Δεν είναι παράξενο λοιπόν, που αυτή η τελετή υφίσταται ακόμα. Σε έναν κόσμο διαχωρισμένο σε δυνατούς και αδύνατους, πλούσιους και φτω-

χούς, εξουσιαστές και εξουσιαζόμενους, ανώτερους και κατώτερους. Ο πυρσός και η τελετή αφής συνεχίζουν να συμβολίζουν την κρατούσα «δύναμη» και ισχύ σαν κάτι ιερό. Ένα όμως δεν μπορεί να ξεχαστεί. Η ουσία του πυρσού -η φωτιά- δεν γνωρίζει ιδιοκτήτη και κανείς δεν είναι κύριός της.

ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ

Αν ξεκινήσουμε από την τελετή έναρξης και το βασικό της περιεχόμενο που είναι η πρωτοκαθεδρία του εθνικού ιδεώδους και πολιτισμού και ο θρίαμβος του εθνικού φρονήματος, η συνέχεια μέσα από την ανταγωνιστική εξαφάνιση των ατομικτήτων των αθλητών και την ανταγωνιστική παρουσία των κρατών (όπως οι τελικές σούμες μεταλλίων ανά χώρα) μας λένε πολλά για γι' αυτή την παγκόσμια «χαρά» του ανταγωνισμού, τον αγώνα υπεροχής των εθνικών κρατών και την παγκοσμιοποιημένη αξιοποίηση των αθλητικών αναμετρήσεων ως μέσου προβολής οποιασδήποτε διαφημιστικής εκστρατείας και συμφωνίας (σπόνσορες) για οικονομικά οφέλη (προμήθειες, πωλήσεις, νέοι ευέλικτοι όροι εργασίας, κέρδη).

Ας μην ξεχνάμε ότι η συγκέντρωση όσο το δυνατό περισσότερων μεταλλίων είναι ζωτικός στόχος για τα ισχυρά κράτη, καθώς επιζητούν μια θεαματική επισφράγιση της πολιτικής-οικονομικής υπεροχής τους έναντι στα ασθενέστερα. Ο κραυγαλέος

διαχωρισμός του Α', Β', Γ' κόσμου, των πρωταγωνιστών πλούσιων χωρών, των υπό ανάπτυξη συμμετεχόντων και των φτωχών κομπάρσων οδηγεί σε ένα ιδιότυπο ρατσισμό που γίνεται αποδεκτός από όλους (αθλητές, εθελοντές, θεατές) στο πλαίσιο των αγώνων. Τα λιγοστά μετάρλια των «σπουδαιότερων» εκτός του ότι μια χαρά χρησιμοποιούνται από τα κράτη για εσωτερική κατανάλωση δεν ενοχλούν τους ισχυρούς. Θα λέγαμε ότι προκαλούν τη συμπάθεια και τελικά γίνονται άλλοθι για την υπάρχουσα ανισότητα.

Οι ολυμπιακοί αγώνες και άλλες αθλητικές συναντήσεις γίνονται πεδίο κρατικού ανταγωνισμού που επισφραγίζεται με τη χρήση των εθνικών συμβόλων. Η ένταση του ανταγωνισμού συνδέεται άμεσα με τη συγκυρία και την προώθηση συγκεκριμένων πολιτικών και κρατικών στόχων. Ταυτόχρονα όμως αντικατοπτρίζουν τις εκάστοτε διεθνείς πολιτικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες (εν προκειμένω η παγκόσμια τάξη και η δημοκρατία κινδυνεύουν από τη «διεθνή τρομοκρατία» δίνοντας άλλοθι σε επεμβάσεις, αντιμετώπιση του εσωτερικού και εξωτερικού εχθρού, μηδενική αναχή, περιστολή ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, επιτήρηση, αστυνόμευση, χειραγώγηση, συνεννοχή).

Η συνολική διαδικασία των ολυμπιακών αγώνων όσο και άλλων διεθνών αθλητικών συναντήσεων (ανάθεση, φιλοξενία, τελετές, προπαγάνδα, διαφήμιση) συμβάλλουν δραστικά

στη διαμόρφωση εθνικιστικής ιδεολογίας, με όχημα το πολιτικό και πολιτιστικό στοιχείο. Ενισχύουν την εθνική ταυτότητα με υποτιθέμενους «κοινούς στόχους», αποπροσανατολίζοντας τους ανθρώπους από τον πραγματικό κοινωνικό ανταγωνισμό και την υπεράσπιση των κοινωνικών τους διεκδικήσεων και πλάνθοντας τη φαντασίωση ότι ανήκουν όλοι (κράτος, αφεντικά, εργαζόμενοι) στην ίδια ομάδα με αντίπαλους τους άλλους. Αναβιώνουν φρασούλες όπως «πας μη Έλλην Βάρβαρος», «λίκνο του πολιτισμού», «η χώρα που γέννησε τους ολυμπιακούς αγώνες» και περιφέρονται εν είδει σλόγκαν μαζί με σύγχρονες φαρμακολογίες, όπως «η Ελλάδα στο team των μεγάλων» και «η παλιά ψωροκάστα» να δίνει τη θέση της, στην νέα ευημερούσα, αναπτυγμένη και σταθερή Ελλάδα». Εμμέλι, ως φωνάξουμε όλοι τρεις φορές «Ζήτω!».

Εν κατακλείδι, πάντα το κράτος και τα αφεντικά κατέφευγαν στην έξαρση του εθνικιστικού αισθήματος για να πετύχουν τη συναίνεση και τη συμμετοχή των υπηκόων στις επιδιώξεις τους. Στην Ελλάδα οι πρώτοι ολυμπιακοί προώθησαν το μεγαλοϊδεατισμό με αποτέλεσμα τον πόλεμο του 1897. Το '36 προπαγανδίστηκε η «αίγλη» των φασιστικών καθεστώτων με τον Μεταξά να βρίσκει κι αυτός το δεκανίκι του. Το 2004 η εθνική έξαρση πρέπει να χρυσώσει το χάπι της οικονομικής δυσπραγίας του λαού (σε αντιδιαστολή με τα υπέρογκα κέρδη των

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ - ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

Οι ολυμπιακοί αγώνες είναι κατεξοχήν πεδίο ανταγωνισμού και η πλειοψηφία των συμμετεχόντων αυτόματα ηττημένοι. Όλο το ενδιαφέρον εστιάζεται στους νικητές, οι οποίοι ανακηρύσσονται αυτομάτως «εθνικοί ήρωες» και εκτοξεύονται σε κάποιο τηλεοπτικό πάνθεο αφήνοντας πολύ μακριά τους συναθλητές τους που αγωνίστηκαν μόνο για να αποτύχουν, συχνά από κακή τύχη ή από κάποια περιστασιακή αδυναμία.

Εκτός αυτού και έχοντας στο μυαλό μας ότι οι «ευγενικοί χορηγοί», τράπεζες και μεγάλες εταιρείες, δεν έχουν μάθει βέβαια να χαρίζουν τα λεφτά τους, αλλά αντίθετα ξέρουν πολύ καλά να τα επενδύουν προς αποκλειστικό τους όφελος, καταλαβαίνουμε το πόσο επιτακτικό είναι το αίτημα για νίκη ή γενικό διάκριση. Τα τεράστια ποσά που «παίζονται» στους αθλητές και τα κοινούριο διαφημιστικά συμβόλαια που πάντα περιμένουν δίπλα στο βόθρο, δεν αφήνουν ενδοιασμούς στους επίδοξους «πρώτους» για το ότι η νίκη πρέπει να έλθει με κάθε τρόπο. Αποδειξεις είναι η απάνθρωπη προπόνηση, η χρήση αναβολικών (που η ανάπτυξή τους έχει εξελιχθεί σε έναν ανταγωνισμό μεταξύ ιατρικών εργαστηρίων), η καχυποψία μεταξύ τους. Οι αθλητές-μανεκέν δεν διαφημίζουν με το «ήθος» τους τα ολυμπιακά ιδεώδη, αλλά μάλλον αυτοί

εταιρειών και των μεσάζοντων), την κρατική επίθεση στα ατομικά δικαιώματα των πολιτών, την ασφυκτική παρακολούθηση, τον εξανδραποδισμό και την επιχειρηματική εκμετάλλευση δημόσιας γης και χώρων, την κακοποίηση της καθημερινότητας. Με το πρόσχημα του «εθνικού ιδεώδους» επιζητείται η αποδαχή των μέτρων που οδηγούν σε εντατικοποίηση, εκμετάλλευση, θανάτους στο εργοτάξιο και πρωτοφανή αστυνομοκρατία.

Οι Μεγάλες Ιδέες πάντα είχαν μεγάλο κέρδος για το κράτος και το αφεντικό και μεγάλο τίμημα για την υπόλοιπη κοινωνία. Γι' αυτό προβόλονται με τυμπανοκρουσίες και προβολείς. Για να μην ακούμε ούτε να βλέπουμε έγκαιρα το μέγεθος του τιμήματος.

και οι αγώνες στο σύνολο τους, αποτελούν μια διαρκή διαφήμιση των εταιρειών, οι οποίες γνωρίζουν καλά από αθέμιτο ανταγωνισμό.

Η έμφαση στον ανταγωνισμό και στην πρωτιά σημαίνει ότι η προσωπική επίδοση υπερβαίνει την έννοια της συνεργασίας, της ευγενούς άμιλλας, της συμμετοχής. Βέβαια, ο αγώνας-παιχνίδι μπορεί σε κάθε περίπτωση να υπάρξει, εφόσον έχει ως πρώτο στόχο τη συμμετοχή κι όχι απαραίτητα τη νίκη μέσα από σκληρό ανταγωνισμό.

Επιπρόσθετα, ο ανταγωνισμός στους Ο.Α. έχει κι άλλες εκφάνσεις, καθώς με την τάση της διοργάνωσης να ξεχωρίζει τους πρώτους αθλητές, να κάνει διακρίσεις στους αθλητές και να τους κολλάει ταμπέλες, προωθεί ρατσιστικές αντιλήψεις κι όχι το υποτιθέμενο αθλητικό ιδεώδες που θα τους ήθελε όλους ίσους, να συνεργάζονται, να έχουν ίδια αντιμετώπιση από τους διοργανωτές, και η αξία να δίνεται στη συμμετοχή κι όχι στη νίκη. Χαρακτηριστικά τέτοια δείγματα εμφανίστηκαν πολλές φορές σε Ολυμπιακούς Αγώνες. Ήδη από το 1908, όπου καθιερώθηκε οι αθλητές να αντιπροσωπεύουν έθνη κι όχι να μετέχουν ως άτομα, διαφαίνεται η τάση της διοργάνωσης να κάνει διακρίσεις. Αργότερα, το 1913 η Δ.Ο.Ε. ανακάλεσε και απέσυρε τα 2 χρυσά μετάλλια του Jim Thorpe λόγω της καταγωγής του (ήταν ιθαγενής Αμερικανός!). Παράλληλα, το 1936 αποβλήθηκε Αμερικανός αντιπρόσωπος ο οποίος

πρότεινε να μη φιλοξενήσει το Βερολίνο τους Ο.Α. λόγω των ρατσιστικών αντιλήψεων του Χίτλερ. Οι αγώνες έγιναν σε στάδιο περικυκλωμένο από σβάστικες. Η Δ.Ο.Ε. πάλι, έδωσε τη συγκατάθεσή της όταν οι ναζί απέβαλαν Εβραίους αθλητές από αθλητικά σωματεία και από τη γερμανική ομάδα.

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν ανέδειξαν την υποτιθέμενη ενότητα που πρόβαλλαν πάντα. Το 1968, λίγο πριν από την έναρξη των αγώνων ο πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Humphreys, σε διάλεξή του, δήλωσε ότι οι αθλητές τους πρέπει να πάρουν περισσότερα μετάλλια από τους Ρώσους! Η μόνη εμνηνευσμένη Ολυμπιακή εικόνα ήταν αυτή των Carlos και Smith που ύψωσαν τις γροθιές τους συμβολίζοντας τη μαύρη δύναμη της Αμερικής στη τελετή απονομής των μεταλλίων τους.

Επίσης, ήδη από τους πρώτους αγώνες ήταν εμφανής (και συνεχίζει να είναι αν και σε μικρότερο βαθμό) η διαφορετική μεταχείριση αντρών-γυναικών. Το 1896 οι γυναίκες αθλήτριες αποκλείστηκαν από τους αγώνες (ο επανιδρυτής των Ο.Α. Πιερ ντε Κουμπερτέν ήταν γνωστός μισογύνης), ενώ το 1900 η συμμετοχή γυναικών ήταν μικρότερη του 1% επί του συνόλου των αθλητών. Αν και το 1928 κατοχυρώνεται πλέον η συμμετοχή γυναικών στους αγώνες, το 1932 στο Λος Άντζελες οι γυναίκες αθλήτριες δεν φιλοξενούνται στο ολυμπιακό χωριό αλλά

σε φθηνά ξενοδοχεία της πόλης. Ο ρατσισμός και ο σεξισμός λοιπόν, προβάλλεται από τους Ο.Α. από τη δημιουργία τους. Σπάνια αναδεικνύεται η ελευθερία και η διαφορετικότητα του στόμου. Εδώ θα μπορούσε κανείς να σκεφτεί και τους παραολυμπιακούς (παραφιλολαγία!), η ύπαρξη των οποίων ενισχύει τον κοινωνικό διαχωρισμό και αποτελεί υβριστική υποκρισία. Από τη μία οι υπερ-λαμproί αγώνες με τους υπερ-αθλητές «αστέρια», και από την άλλη οι άνθρωποι που αυτή η κοινωνία επιλέγει χρόνια τώρα τον παραγκωνισμό τους να τοποθετούνται σ' ένα άλλου είδους περιθώριο. Από τις 15 Αυγούστου και για δεκαπέντε ημέρες οι θεατές θα έχουν

την «ευκαιρία» να δουν και να εμπεδώσουν το δόγμα ότι η ζωή είναι ένας ανταγωνισμός, ότι η νίκη και ο νικητής είναι *uber alles* και οι ηττημένοι είναι άξιοι της μοίρας τους.

Αυτά είναι και τα μαθήματα της «ολυμπιακής διαπαιδαγώγησης», τα κατάλοιπα που οι διοργανωτές των γιορτών του καπιταλισμού ελπίζουν να απομείνουν στα μυαλά μας την επόμενη μέρα. Οι ολυμπιακοί αγώνες είναι και ένα θερινό σχολείο του καπιταλισμού, στο οποίο εμπεδώνονται οι αξίες του (και το νέο δόγμα της ασφάλειας, καθώς οι εξελίξεις μας προλαβαίνουν πόλι). Ας είμαστε κακοί μαθητές.

αυτόνομο στέκι

Ζωοδόχου Πηγής 95-97,
e-mail:
autonomosteki@mailbox.gr

Ιούλιος ★ 2004